

Vi gör det bäst tillsammans

Ett unikt idéburet offentligt partnerskap (IOP) för mottagande
av ukrainska flyktingar mellan Göteborgs Stad och fem idéburna
organisationer 2022–2024

**Rapporten är framtagen gemensamt
av aktörerna inom IOP:t.**

Projektledare: Martina Liljedahl,
Anders Magnusson, Emma Forseth

Form: Kombo kommunikation

Tryck: Åtta45

Omslagsbild: Boende på Toftaåsens
anvisningsboende, fotograf Ola Kjelbye.

Inledning

Bara några veckor efter att kriget brutit ut i Ukraina februari 2022 samlade sig fem idéburna organisationer i Göteborg för att lägga en plan för hur de skulle kunna stötta flyktingarna som eventuellt skulle komma. Strax därefter fick Göteborgs Stad frågan om att ingå ett idéburet partnerskap (IOP).

”Vi tror att vi gör det bäst tillsammans” var rubriken på pressmeddelandet som gick ut strax innan sommaren.

Målet då var 500 boendeplatser med mervärden som mötesplatser och stöd på vägen till arbete, skola, myndighetskontakter och vård. När IOP:t avslutades i mars 2025 hade 1200 personer passerat genom boendena. Majoriteten av alla som kom till Göteborg togs emot inom partnerskapet som blev mer lyckat än någon vågat hoppats på.

I den här rapporten vill vi visa på några nycklar i samverkan. Men även delge berättelser från dem som flydde från krigets Ukraina – för vad de först trodde var en kort tid, men som blev till flera år. De integrerades i ett nytt land, med en annan kultur och ett annat samhällssystem.

Göteborgs Stad: vårt samarbete är unikt i Sverige

När Ryssland invaderade Ukraina fick Göteborg snabbt ställa om för att erbjuda skydd åt de behövande. Genom ett unikt samarbete med idéburna organisationer skapades tillfälliga boenden och ett värdigt mottagande, samtidigt som en ny modell för integration och stöd tog form.

Den 24 februari 2022 inledde Ryssland en fullskalig invasion av Ukraina. Det blev starten på den största flyktingströmmen i Europa sedan andra världskriget. EU aktiverade massflyktsdirektivet och Migrationsverket bad Sveriges kommuner om hjälp med att snabbt ordna tillfälliga boenden för ukrainska skyddsökande.

Snabb mobilisering under akut kris

Kort därefter var Göteborgs Stad redo att ta emot de första flyktingarna. Två boenden öppnade på rekordtid: ett i en tidigare skola och ett i ett tidigare vård- och omsorgsboende. Det blev möjligt tack vare ett stort engagemang från stadens förvaltningar och samverkan med idéburna organisationer.

– Alla hjälpte till. Det var som ett stort grupparbete. Alla bidrog med sin del. Allt från att fixa sängar och laga mat till att erbjuda krisstöd och aktiviteter för barn, berättar Anna Hedenström, avdelningschef i socialförvaltningen Sydväst. Hennes förvaltning hade det övergripande ansvaret för att ordna bostäder.

Vad är IOP?

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en samverkansform mellan en eller flera idéburna organisationer och offentliga sektor. IOP kan användas när båda parterna ser behov av konkret samarbete för att lösa en viss samhällsutmaning.

Ragnhild Ekelund, Anna Hedenström och Danne Larsson vid socialförvaltningen Sydväst ansvarade för Göteborgs mottagande av ukrainska flyktingar.

Foto: Anders Magnusson

Ett unikt partnerskap med idéburna organisationer

Men det blev snart tydligt att kriget inte skulle ta slut snabbt. Göteborgs Stad behövde förbereda sig på att ta emot fler flyktingar, både på kort och lång sikt. Under sommaren skulle en ny lag träda i kraft som gav kommunerna ansvaret för att ordna anvisningsboenden för de skyddsbehövande.

– Vi insåg tidigt att det här skulle bli svårt för oss att klara på egen hand. Vi behövde snabbt få fram fler boenden men också kunna erbjuda mer än bara tak över huvudet, säger Anna Hedenström.

Hon säger att det också var frustrerande att inte kunna möta göteborgarnas engagemang och givmildhet. Många ville skänka saker, hyra ut boenden eller hjälpa till på andra sätt och där räckte Göteborgs Stad inte till.

– Så vi påbörjade en dialog med de idéburna. Vi visste från flyktingkrisen 2015 att de hade erfarenhet av att driva boenden, men också att de kunde bidra med fler stödinsatser och var duktiga på att fånga upp frivilligas engagemang, säger Anna Hedenström.

– Vi insåg tidigt att det här skulle bli svårt för oss att klara på egen hand.

**Anna Hedenström, avdelningschef
i socialförvaltningen Sydväst**

Så som enda svenska kommun valde Göteborgs Stad att hantera frågan genom ett idéburet offentligt partnerskap (IOP). Samarbetet involverade sex aktörer: Göteborgs Stad, Bräcke diakoni, Reningsborg, Räddningsmissionen, Skyddsvärnet Göteborg och Göteborgs Stadsmission. Tillsammans skulle de erbjuda ukrainska flyktingar både boende och ett värdigt mottagande.

Mervärden som stöd för integration

Partnerskapet omfattade både att bemanna boendena och att erbjuda mervärden så som fritidsaktiviteter, mötesplatser, utbildning, läxhjälp, vaccinationsplanering, hälsoundersökningar, stöd till arbete och praktikplatser.

Inledningsvis låg dock fokus på att ordna boenden. Göteborgs Stads förvaltningar och bolag och de idéburna började ett intensivt arbete tillsammans med att leta lämpliga lokaler som skulle kunna användas för boende.

– Vi visste varken hur många som skulle komma, när de skulle anlända eller hur länge kriget skulle pågå, säger Anna Hedenström. Därför behövdes en flexibel plan för att hantera både kortsiktiga och långsiktiga behov. Samtidigt ville vi undvika att stå med lokaler som vi inte hade användning för. Dessutom behövdes olika typer av boenden för att möta de varierande behoven.

Flexibla boendelösningar för varierade behov

I början av sommaren var inventeringen klar. Tillsammans hade man fått fram närmare 500 boendeplatser runt om i staden. Alltifrån större kollektiva boenden i tomma kommunala fastigheter till rum som privatpersoner hyrde ut genom Räddningsmissionens verksamhet Hjärterum.

– Idag kan jag knappt förstå att det gick, vi hade extremt kort om tid. Men det gemensamma samarbetet gjorde det möjligt. Vår storlek och kraft som kommun och de idéburnas förmåga att snabbt hitta kreativa lösningar blev en perfekt kombo, säger Anna Hedenström.

Den 1 juli, när den nya lagen trädde i kraft, anvisades de första ukrainarna till Göteborg. Göteborgs Stad och de idéburna organisationerna var redo att ta emot dem.

– Vi hade inte fått mycket information om de som skulle komma. Så när de dök upp behövde vi snabbt se till de olika behoven för att kunna matcha till rätt boende, säger Anna Hedenström.

Som olika familjekonstellationer, funktionsnedsättningar eller husdjur som människor tagit med sig på flykten.

– Som alltid när det handlar om människor uppstår missförstånd och språkförbistringar. Flera var också i chock och sorg. Men det blev ett bra, samordnat och värdigt mottagande. De idéburna och vi som stad gjorde ett fantastiskt jobb med att ta emot dessa människor, säger Anna Hedenström.

Transparens och prestigelöshet

De idéburnas möjligheter att bidra med mervärden blev tidigt en styrka i samarbetet, berättar Ragnhild Ekelund, Göteborgs Stads samordnare i partnerskapet.

På bara ett par månader hade staden och samverkande organisationer ställt i ordning 500 boendeplatser.

BAKGRUND

Vad är massflyktsdirektivet?

EU:s medlemsstater beslutade i mars 2022 att aktivera det så kallade massflyktsdirektivet. Det innebär att personer från Ukraina direkt kan få tillfälligt skydd och uppehålls- och arbetstillstånd i EU:s medlemsstater.

– De ukrainska flyktingarna hade inte samma rättigheter som andra flyktingar, till exempel rätt till sfi, samhällsorientering eller insatser för att komma i arbete. Så för att underlätta integrationen var det jätteviktigt att vi kunde erbjuda mer än bara boenden, säger Ragnhild Ekelund.

Mervärden som mötesplatser, praktikplatser och utbildningar skapades.

– Vi ville också bidra med något extra för att göra vardagen lite lättare, säger Ragnhild Ekelund. Därför erbjöd vi bland annat teaterbesök och utflykter för barnfamiljer, säger Ragnhild Ekelund.

Hon återkommer till orden transparens och prestigelöshet när hon beskriver vad som varit viktigt för att få partnerskapet att fungera.

– Vi delade hela tiden med oss av information till varandra och försökte att inte konkurrera eller vara fyrkantiga, trots våra olika roller. Alla såg till helheten med ukrainarnas bästa i fokus, säger Ragnhild Ekelund.

En viktig faktor för att få samarbetet att fungera var de regelbundna torsdagsmötena. Under dessa möten stämde Göteborgs Stad och de idéburna organisationerna av läget, delade information och löste problem tillsammans.

– Alltifrån hur vi kunde hitta leksaker åt barnen till hur vi kunde bemöta den desinformation som möter ukrainska flyktingar i sociala medier, säger Ragnhild Ekelund.

Mötena hade ingen fast dagordning. Den enda återkommande punkten var att fördela personerna som anvisats till Göteborg. Ofta deltog Migrationsverket och Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Ibland även andra samarbetspartners som flyktingmedicinska mottagningen eller socialtjänsten.

– Behoven fick styra och alla tog ansvar för att dela med sig av information och lyfta frågor

som var viktiga för uppdraget. Beslutsvägarna var ofta korta. Vissa frågor löste vi direkt, andra genom att till exempel genomföra en utbildning eller starta ett nytt projekt tillsammans.

Aktivitetskoordinatorer för ökad delaktighet

Som till exempel Hopp och Kraft, ett projekt som Göteborgs Stad startade tillsammans med Skyddsvärnet för att aktivera dem som inte fått arbete eller kommit igång med aktiviteter. Personer som ofta mådde dåligt, inte pratade engelska och saknade kontakter utanför boendet.

– Vi såg att vi behövde arbeta extra med dem. Om man blir för passiv kan det bli svårt att ta sig ur det. Så då började vi med aktivitetskoordinatorer på boendena för att lotsa till aktiviteter och introducera mikrovanor, små förändringar för att bryta mönstren, säger Ragnhild Ekelund.

Samarbete som inspirerar andra

Ragnhild Ekelund har lång erfarenhet av att arbeta med idéburna offentliga partnerskap, men säger att hon aldrig tidigare varit del av ett så välfungerande partnerskap. Sedan juli 2022 har över 1 000 personer fått boende

Foto: Louise Bergman

Hopp och Kraft ordnade aktiviteter och sammanhang för de boende.

genom partnerskapet, och kunnat påbörja integrationsprocessen genom arbete, praktik eller aktiviteter.

– Vi har varit sex likvärdiga parter med en gemensam vilja att göra det så bra som möjligt för de ukrainska flyktingarna, säger hon. Samarbetet har väckt intresse både nationellt och internationellt. Ragnhild Ekelund har bland annat deltagit i ett seminarium i Bratislava för att dela erfarenheterna från Göteborg.

– Jag delar gärna med mig av våra erfarenheter till andra kommuner och idéburna som vill veta mer. Det går att åstadkomma så mycket för människor i utsatthet genom ett sådant här partnerskap, säger hon.

Danne Larsson, tidigare chef för anvisningsboende Ukraina i socialförvaltningen Sydväst, håller med. Han samverkar nu med idéburna aktörer i sitt arbete med barn och unga. Samarbetet gör det lättare att nå familjer som tidigare varit svåra att nå.

– Genom att kombinera våra styrkor har vi skapat nya lösningar, som öppna föräldraforum där familjer kan få stöd. Det finns en enorm kraft i att arbeta tillsammans, och det är så vi verkligen kan göra skillnad för dem vi finns till för, säger han.

En ny fas för partnerskapet

Ukrainska flyktingar har nu möjlighet att folkbokföra sig i Sverige. Det ger dem rätt till sfi, etableringsprogram och eget boende. Därför minskar behovet av anvisningsboenden, och många kommer att avvecklas under 2025. Ungefär 180 anvisningsplatser kommer dock att finnas kvar och drivas av idéburna organisationer genom nya idéburna offentliga partnerskap (IOP). Socialförvaltningen Sydväst behåller sin samordnande roll i detta arbete.

– Jag ser fram emot att fortsätta vårt fina samarbete, även om det blir i en något annorlunda form, säger Ragnhild Ekelund.

Göteborgs Stads samverkan med civilsamhället

Sedan 2012 finns en överenskommelse om samverkan mellan Göteborgs Stad och civilsamhällets organisationer. Överenskommelsen har vuxit fram i dialog mellan parterna och ska stärka förutsättningarna för samverkan. Den innehåller sex grundprinciper som ska gälla för all samverkan:

INTEGRITET OCH OBEROENDE – samverkan ska ske så att organisationernas integritet, initiativförmåga och självbestämmande respekteras

DIALOG – ömsesidig respekt för varandras perspektiv och förutsättningar samt tillvaratagande av båda parter resurser

KVALITET – närheten till medlemmar och brukarna och deras perspektiv är civilsamhällets främsta kvalitet

LÅNGSIKTIGHET – Göteborgs Stad ska underlätta organisationernas planering genom att ha långsiktighet som grund för sina insatser

ÖPPENHET OCH INSYN – både Göteborgs Stad och organisationerna ska sträva efter transparens

MÅNGFALD – vikten av att inkludera nya organisationer och nya organisationsformer i samverkan

De idéburna aktörerna

De idéburna välfärdsaktörerna är traditionsrika, snabbfotade och oegennyttiga. Deras särart och unika logik skapar ett mer värde som berikar den svenska välfärden.

Med sitt oegennyttiga syfte utmanar och kompletterar deras verksamheter de offentliga och privata aktörerna. Genom att utföra tjänster riktade till människor i utsatta situationer kompletterar de den offentligt finansierade välfärden. Idéburna aktörer har en unik roll både som utförare av tjänster i välfärds-systemet och som röstbärare för olika målgrupper.

Idéburna aktörers styrning utgår från mänskliga och samhällsleliga behov. Allt överskott återinvesteras i verksamheten, vilket innebär att pengarna stannar i välfärden. Det oegennyttiga syftet och återinvestering av överskott regleras i stadgar och bolagsordningar.

Idéburna organisationer är en del av civilsamhället.

”Idéburna aktörers styrning utgår från mänskliga och samhällsleliga behov.”

Räddningsmissionen

Vi vill bidra till att skapa en stad som håller ihop och där ingen människa lämnas utanför. För att bekämpa social utsatthet jobbar vi med både akuta, långsiktiga och förebyggande insatser. Utsatthetens ansikte skiftar vilket gör att även Räddningsmissionen alltid förändras. Men något vi alltid står fast vid är vår vision att varje människa har rätt till ett värdigt liv.

Skyddsvärnet Göteborg

Skyddsvärnet i Göteborg är en ideell förening som grundades 1914 för att stötta människor i olika former av utsatthet. Föreningen vilar på humanistisk grund och är religiöst och politiskt obunden. Vi tror på varje människas vilja och förmåga att frigöra sina egna resurser och styra sitt liv, oavsett omständigheterna. Samhällsutmaningarna förändras över tid men våra mål är desamma – att skapa bättre förutsättningar för dem vi möter.

Statistik anvisningsboende 2022–2024

Tabell 1 visar hur många personer som har kommit respektive år. Tabell 2 visar den ungefärliga procentuella fördelningen mellan idéburna och Göteborgs Stads boenden. Alltså hur många procent av de som kom som bodde idéburet respektive i kommunala boenden.

Tabell 1

	2022	2023	2024
Individer	624	405	173

Tabell 2

	2022	2023	2024
Idéburet	75%	63%	61%
Egen regi	25%	37%	39%

Källa: Göteborgs Stad

Reningsborg

Reningsborg är en idéburen organisation som arbetar för hållbarhet med människan i centrum. Vårt uppdrag är att finnas till för och stödja människor när de behöver en hjälpande hand i livet.

Göteborgs Stadsmission

Göteborgs Stadsmission värnar om alla människors lika värde, oavsett livssituation. Göteborgs Stadsmission möter människor i utsatta situationer och erbjuder akut hjälp och långsiktigt stöd. Vi driver öppna mötesplatser för värme, mat och gemenskap, boenden anpassade efter individens behov samt olika vägar in på arbetsmarknaden. Vår vision är ett mänskligare samhälle för alla.

Bräcke diakoni

Vi är en idéburen stiftelse med över hundra års erfarenhet som vill göra livet bättre, i det lilla och i det stora. Det gör vi inom stöd, vård och omsorg med fokus på varje människas unika livssituation. Vi använder överskott för att göra mer för fler, nu och i framtiden. Tillsammans gör vi skillnad, för ett medmänskligare samhälle.

De fem organisationerna inom IOP:t för ukrainska flyktingar kunde tillsammans erbjuda en mängd mervärden som underlättade integration, trivsel och välmående bland de boende.

Mervärden – en unik styrka med IOP

Det faktum att Göteborgs Stad valde att samarbeta enbart med idéburna aktörer för att anordna boenden för ukrainska flyktingar är unikt i Sverige. Samarbetet omfattade dock mycket mer än boenden. Idéburna organisationer har en unik möjlighet att bidra med mervärden – extra insatser som bidrar till en helhetslösning som gör stor nytta både för individen och samhället.

Definitionen av ett mervärde inom idéburen sektor är inte helt glasklar. Men det rör sig alltid om insatser som tillför något kvalitativt för den enskilde. Mervärden är insatser utöver det förväntade, men som organisationen inte tar extra betalt för att genomföra eller tillhandahålla. Olika organisationer har olika unika mervärdesinsatser utifrån sin särart och i linje med organisationens värdegrund och vision. Ofta handlar mervärden om insatser som offentliga aktörer inte har möjlighet att genomföra i samma utsträckning. Idéburna aktörer bidrar ofta med nya idéer och modeller för att möta komplexa samhällsutmaningar, vilket kan ses som ett mervärde i sig. De har ofta en långsiktig närvaro i samhället som möjliggör såväl kontinuitet i stödet som uppföljning och utvärdering, vilket säkerställer att mervärdena är hållbara lösningar som verkligen gör skillnad.

*”Ett mycket viktigt
mervärde är de idéburnas
möjlighet att engagera
volontärer.”*

De fem organisationerna inom IOP:t för ukrainska flyktingar kunde tillsammans erbjuda en mängd mervärden som underlättade integration, trivsel och välmående bland de boende. Genom det täta samarbetet och transparensen mellan organisationerna kunde mervärdena komma alla boende till gagn, oavsett inom vilken organisation de bodde.

Ett mycket viktigt mervärde är de idéburnas möjlighet att engagera volontärer. Volontärer kan till exempel bidra med extra händer och närvaro i verksamheten, anordna aktiviteter, leka med barnen, ge språkstöd och läxhjälp och stötta personer i att komma in i svenska samhället. När kriget bröt ut och de första flyktingarna från Ukraina anlände till Göteborg ville väldigt många människor hjälpa till. Privatpersoner, församlingar och föreningar strömmade till för att skänka kläder, leksaker, mat och pengar för att stötta de som flytt kriget. Men de gav också av sin tid och många ställde upp som volontärer på de olika boendena. Att kanalisera människors engagemang och vilja att hjälpa är en styrka hos de idéburna.

Andra mervärden inom IOP:t har varit möjligheten att samarbeta med företag, föreningar och andra organisationer för att få tillgång till gratis aktiviteter och utflykter, utdelning av matkassar och kläder, tillgång till gemensamhetslokaler eller möjlighet att delta i andra verksamheter inom organisationen. Tack vare organisationernas nätverk har vi kunnat hitta lösningar på individuella behov och erbjuda aktiviteter som sätter guldkant på tillvaron, som sommarläger, utflykter och friskvård.

Det har varit mycket uppskattat av de boende eftersom de oftast har en tuff ekonomisk situation. Vi har till exempel haft möjlighet att bjuda ukrainska familjer på museibesök, Liseberg och Universeum, hämta kläder i kyrkor och fira högtider med mat och aktiviteter. Men det har också inneburit att insatser som redan finns inom organisationerna, som hälsokontroller, arbetsträning och praktik, kommit de boende inom IOP:t till del.

Ett viktigt mervärde för flyktingar från Ukraina har varit de jobbprojekt som funnits inom organisationerna (läs mer om dem på sid 30). Ukrainska flyktingar har genom massflyktsdirektivet haft möjlighet att arbeta i Sverige redan från start, och projekten har hjälpt hundratals ukrainare att få sina första jobb i Sverige.

Hälsoprojekten har säkerställt att de nyanlända kunnat få en första hälsoundersökning, hjälp att hitta rätt inom vården och se över sina vaccinationer (mer om det på sidan 40). Insatserna har lett till stärkt självständighet och egenmakt, och ökat möjligheterna för de boende att själva forma sin framtid.

Utöver konkreta insatser så innebär mervärden också att organisationerna har stora kontaktnät och kopplingar till andra aktörer vilket medför en bred gemensam kompetensbas, tillgång till forskning och utbildningar. Personalen på de olika boendena har kunnat få kompetens-

utveckling inom flera olika områden, från hjärt- och lungräddning till föreläsningar om Ukrainas historia.

Utöver de mervärden som tillförts av varje organisation har samverkansgruppen, det vill säga aktörerna inom IOP:t, skapat gemensamma mervärden i olika former. Genom åren har vi anordnat flera stora samverkansforum för att diskutera behoven hos ukrainska flyktingar och möjliga insatser. Forumen har samlat aktörer som Göteborgsregionen, Help Ukraine Göteborg, Länsstyrelsen i Västra Götaland och Svenska Kyrkan. Samverkansforumen har bland

annat resulterat i gemensamma insatser, exempelvis en informationsfolder samt ett projekt för ukrainare med extra behov av stöd för att närma sig arbetsmarknaden. Samverkansgruppen var också rådgivande part i projektet Hopp och Kraft (läs mer på sid 39). För personalen på boendena inom IOP:t har samverkansgruppen genomfört två gemensamma aktiviteter, ett teaterbesök som handlade om upplevelser av krig och en konferensdag med kompetensutveckling kring bemötande och lagstiftning.

Idéburen välfärdsaktör enligt svensk lag

Den idéburna välfärdssektorn har en lång tradition i Sverige och har bidragit med lösningar som idag är en självklar del av den offentligt finansierade välfärden. En idéburen aktör i offentligt finansierad välfärdsverksamhet är en juridisk person som:

- inte är direkt eller indirekt ägd eller kontrollerad av staten, en kommun eller en region.
- har ett syfte som är allmännyttigt.
- bedriver eller har för avsikt att bedriva offentligt finansierad välfärdsverksamhet.
- inte gör några värdeöverföringar till annan än registrerade idéburna aktörer eller till forskning.

Samverkan skapar boendelösningar för varje individs behov

Inom IOP:t med Göteborgs Stad drevs flera olika boenden, vart och ett med olika karaktär. Från stora kollektivboenden med dygnet runt-bemanning och matservering till mindre kollektivboenden med självhushåll, korridor-boenden och vanliga lägenheter. Några boenden passade extra bra för större barnfamiljer, andra för personer som behövde tillgänglighetsanpassningar, hade med sig sina husdjur eller var singelhushåll. En del hade redan släkt och vänner i Göteborg och ville bo nära dem. Inom IOP:t försökte vi därför att matcha de nyanlända till ett boende som skulle passa just dem.

Varje torsdag hölls ett digitalt möte med Spink (Göteborgs Stads placerings- och inköpsfunktion) som fick anvisningar till Göteborg via Migrationsverket. Representanter från alla organisationer deltog och såg gemensamt till att personerna som skulle anvisas fördelades på rätt boende utefter sina behov. Ibland hände det att familjer av olika anledningar behövde byta boende, vilket också kunde lösas direkt på mötena. Direkt efter anvisningsmötet med Spink hölls ett nätverksmöte där de olika organisationerna kunde stötta varandra i olika frågor, dela tips och ny information och lösa problem som uppstått. Till nätverksmötet bjöds också många andra organisationer som arbetade med målgruppen in, för att dela

kunskaper och se hur vi gemensamt kunde göra så mycket nytta som möjligt.

Sjukvårdspersonal och veterinärer spelade en viktig roll

Skyddsvärnet öppnade Toftaåsens boende redan i mars 2022, och de första månaderna drevs det som ett transitboende. De flesta ukrainare kom då till boendet så gott som direkt från krigets fasor. De klev ut ur bussen på Toftaåsens parkering med lungorna fulla av damm efter att ha spenderat dagar eller veckor i skyddsrum, en del hade skadats av kulor och granatsplitter eller hade sår på fötterna, benen och armarna efter en lång tid på flykt. De flesta led också av oro, rädsla och ångest.

– Vårdbehovet var mycket stort. Men att snabbt få rätt vård i ett helt nytt land är inte det lättaste, och för personalen blev det en stor utmaning att försöka hjälpa till. Vi kontaktade därför Närhälsan i Frölunda för att be om hjälp. De ställde snabbt i ordning en sjukvårdsmottagning i ett ledigt rum på Toftåsen. Tillsammans med en grupp volontärer bestående av läkare och sjukvårdspersonal bemannade de mottagningen flera dagar i veckan, säger Emma Forseth, tillförordnad områdeschef för Ukrainaverksamheten på Skyddsvärnet.

– Vi ville att Lillekärr skulle vara och upplevas som ett riktigt hem, där också alla personligheter får ta plats.

Jennie Jungersten, boendesamordnare Lillekärr

På mottagningen kunde de boende få en första medicinsk bedömning, få sina sår och skador omlagda och hjälp att boka mer kvalificerad vård för de som behövde det.

– Det var en stor trygghet för personalen att ha medicinsk expertis i huset, och för de boende innebar det förstås väldigt mycket att få snabb vård. Vi är enormt tacksamma för den fina hjälpen vi fick från både Närhälsan och vårdvolontärerna.

Toftaåsen var också ett boende där husdjur var välkomna. Många ukrainare hade tagit med sig sina djur på flykten. Hundar och katter var vanligast, men även papegojor, tamråttor och kaniner flyttade in. Djuren fick av smittspridningsskäl hållas inne på boenderummen när de inte behövde rastas utomhus, men de behövde också veterinärundersökas för att se till att de hade nödvändiga vaccinationer och mådde bra efter flykten.

– Vi fick väldigt fin hjälp av Jordbruksverket och distriktsveterinärerna som vid flera tillfällen kom och undersökte djuren. De såg till att de hade de nödvändiga vaccinationerna och hjälpte till att fylla i papper för registrering hos Jordbruksverket. Även en närliggande veterinärklinik hjälpte oss flera gånger, bland annat genom att skänka djurmat och andra tillbehör och erbjuda kostnadsfria veterinärbesök. Det var otroligt värdefullt, säger Emma Forseth.

Trygghet är en förutsättning för att kunna tänka på framtiden

Räddningsmissionen drev boendet Lillekärr – ett samboende för familjer, ensamkommande personer och medföljande djur där själva huvudsyftet var att skapa ett mellanrum och en trygg landningsplats innan nästa steg i livet.

– Det viktigaste är att skapa trygghet, det är själva förutsättningen för att kunna tänka på framtiden, säger Arash Mansouri som är verksamhetsansvarig på Räddningsmissionen.

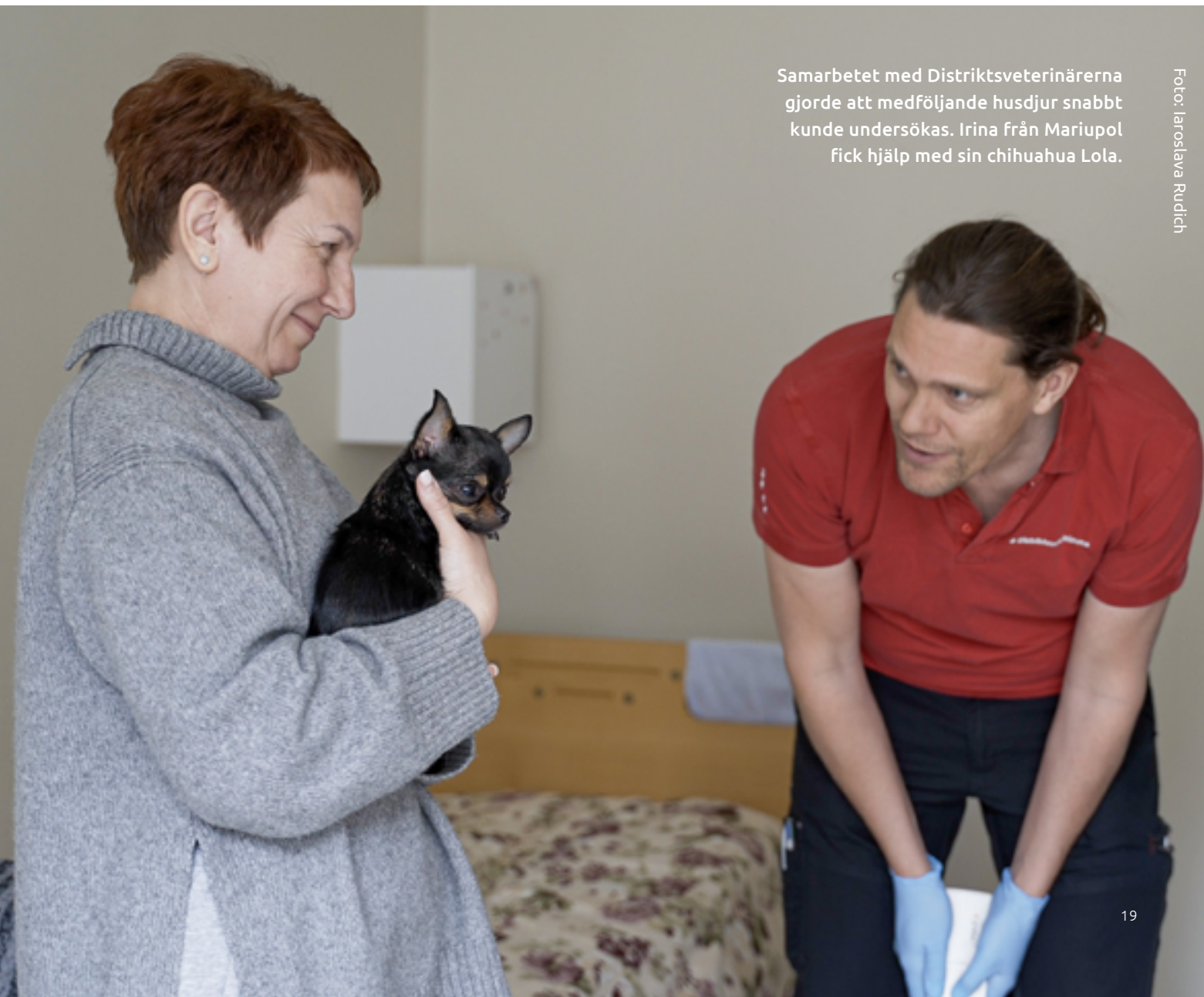

Det blev märkbart att det inte finns en färdig handlingsmanual för hur en etableringsprocess ser ut. Många gånger stötte personalen på svårigheter i att tillgodose, som i Lillekärrs fall, hundra unika individers behov. Men individanpassningen var central på boendet.

– Vi ville att Lillekärr skulle vara och upplevas som ett riktigt hem, där också alla personligheter får ta plats, både i personalgruppen och bland de boende, berättar Jennie Jungersten, boendesamordnare på Lillekärr. Hemmakänslan var fundamental på Lillekärr. Men, hur skapar man en hemmakänsla på en plats som faktiskt är ett dagligt kvitto på att det egna hemmet numera inte finns tillgängligt?

Samarbetet med Distriktsveterinärerna gjorde att medföljande husdjur snabbt kunde undersökas. Irina från Mariupol fick hjälp med sin chihuahua Lola.

Foto: Iaroslava Rudich

Matlagningen var ett sätt. Även om alla måltider var inkluderade på boendet, blev det tydligt hur viktigt det är att göra sådant som känns som vanligt, det som kroppen känner igen. Det handlar inte bara om mat, det handlar om kroppsminnen och att ha egenmakt i sitt eget liv. Därför var de boende engagerade i den gemensamma matlagningen varje dag.

Den som efter en tid kände sig redo att ta sig an ett mer självständigt liv i eget boende fick stöd att göra så via Hjärterum, som förmedlar lägenheter från privatpersoner. De som behövde mer tid för att anpassa sig till allt det nya kunde stanna i det kollektiva boendet så länge de behövde.

– Det är en fin balans att inte skapa behov som faktiskt inte finns där från början, därför behöver vi alltid känna in personen vi möter och se var denne är i sin egen process, säger Jennie Jungersten.

”Vi jobbar över gränserna och hjälper varandra”

Anna-Lena Slibar var verksamhetschef för Bräcke diakonis boenden. De drev bland annat ett kollektivboende som främst tog emot mammor med barn. Hon betonar vikten av samverkan inom IOP för att kunna hjälpa människor som flytt på bästa sätt. Varje torsdag deltog Anna-Lena i nätverksmötet med övriga aktörer där de tillsammans försökte lösa eventuella problem och ge varandra tips. Genom det täta samarbetet med flera frivilliga nätverk i Göteborg fick flyktingarna exempelvis utbildning i svenska och hjälp att lista sig på vårdcentral. Samverkan i närområdet gav också möjlighet att erbjuda aktiviteter som yoga, sommarläger, Ullaredsresor och julkonsert.

– Medmänskligheten som finns i nätverket ger det lilla extra. Det finns en stor ödmjukhet inom civilsamhället, vi jobbar över gränserna och hjälper varandra, säger Anna-Lena Slibar.

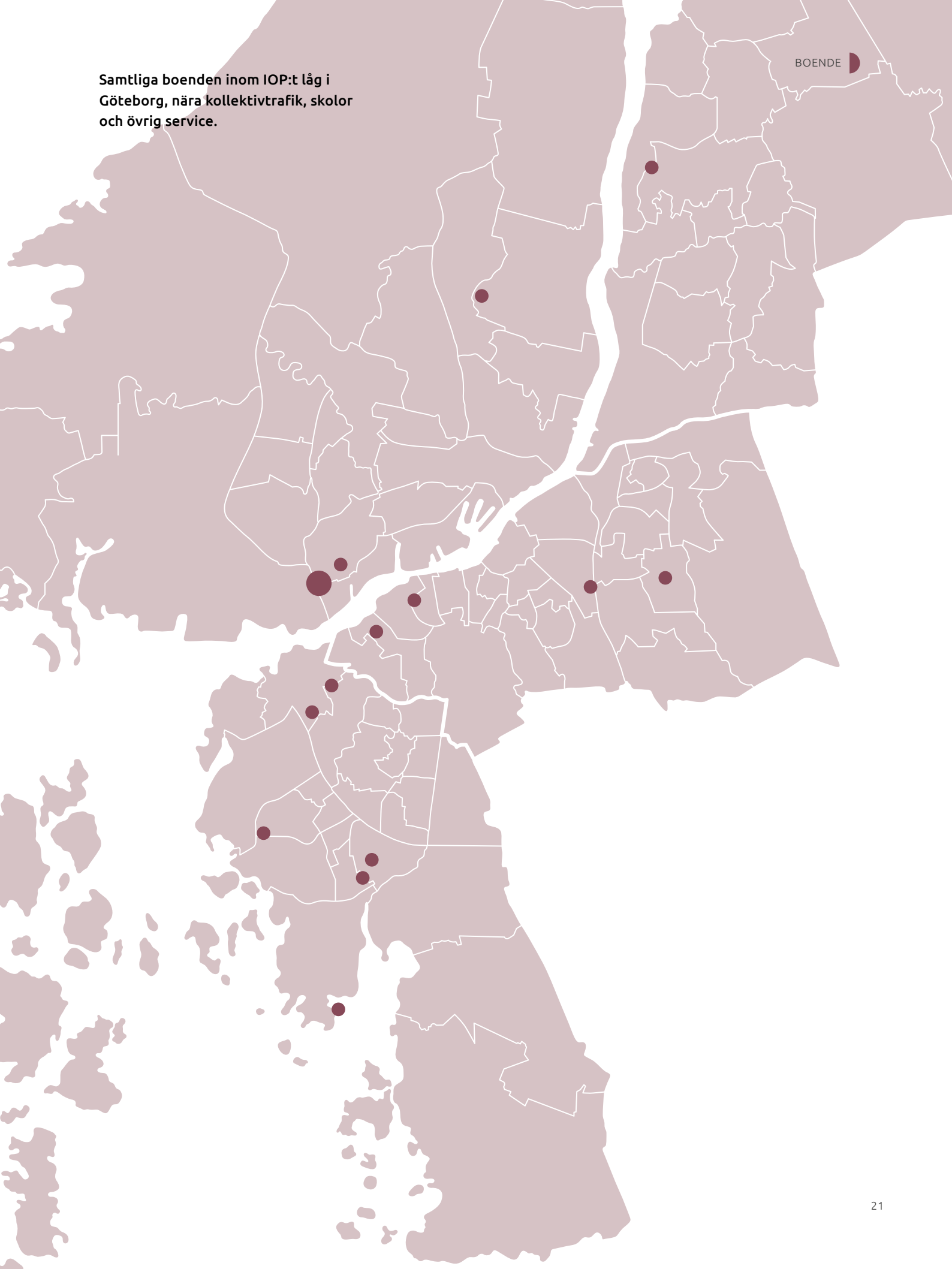
Arash Mansouri och Jennie Jungersten lagade mat tillsammans med de boende.

Anna-Lena Slibar ansvarade för Bräcke diakonis boenden där det främst bodde mammor och barn.

Samtliga boenden inom IOP:t låg i
Göteborg, nära kollektivtrafik, skolor
och övrig service.

BOENDE

”Som att bo i en
jättestor familj”

Den 25 februari väcktes familjen Norets av ovanliga ljud från gatan utanför. Svetlana tittade ut genom sovrumsfönstret och såg mängder av bilar med blåljus. Klockan var bara fem på morgonen och vid den tiden på dygnet brukade det vara lugnt och stilla på deras gata i centrala Kiev. Snart förstärktes gatularmet av ljudet från bomber. Det small konstant med mindre än tjugo minuters mellanrum.

”Vår första tanke var att vi måste gömma barnen, och sedan återvända för att försvara vår stad. Vi trodde inte att kriget skulle pågå mer än ett par veckor”, säger Svetlana.

Svetlana Norets har dukat fram kaffe och småkakor i det gemensamma köket på Tofta-åsens anvisningsboende. Hennes sjuttonåriga dotter är i skolan och tolvåriga sonen leker med hunden inne på rummet som de delar med Svetlanas mamma.

Familjen har bott i Skyddsvärnets boende för ukrainska flyktingar sedan strax före jul. Rummet har de inrett med skänkta möbler, tavlor som dottern målat och det lilla de fick med sig under flykten från Kiev.

När kriget bröt ut packade de bilen med det nödvändigaste och körde med barnen och Lady, familjens cockerspaniel, till Chernivci, en närliggande stad. Svetlana och hennes man lämnade barnen hos släktingar och återvände till Kiev för att ansluta till volontärgrupper som delade ut mat och hjälpte behövande.

– Hela tiden kom människor på flykt från värre drabbade områden. Alla som flydde till Kiev kom helt tomhänta, många var skadade. Det fanns en snabbmatsrestaurang i närheten

som bommat igen när kriget bröt ut. Vi hittade ägarna, som bara gav oss nycklarna och sa att vi fick använda den som vi ville. En natt lagade vi mat till över 1000 personer där, samtidigt som så många som fick plats sov på golvet i restaurangen. Men alla hjälptes åt, vi skickade också humanitär hjälp till Charkiv och andra ställen.

Svetlana Norets och hennes familj hade ett bra liv i Kiev. Svetlana är utbildad journalist och de senaste åren jobbade hon inom Kievs kommun med att marknadsföra staden mot turistnäringen. Hon var också ansvarig för ett projekt för att bygga broar mellan myndigheter, skolan och samhället.

– Vi hade många samarbeten med andra länder, bland annat Sverige och Norge och anordnade flera utbyten mellan länderna. Genom utbytesprogrammet lärde jag också känna en svensk familj.

I slutet av mars blev situationen ohållbar. De förstod att kriget inte skulle upphöra och det blev allt farligare att vistas utomhus. Även i Chernivci, där barnen fanns, var det flyglarm nästan varje natt. Barnen kunde inte sova, de var väldigt rädda.

– Då beslutade vi oss för att fly. Jag tog bilen, packade in barnen, hunden och allt vi kunde få plats med, sedan körde vi bara. Min man, som är tjänsteman inom försvaret, ville stanna kvar och försvara landet.

Svetlana körde nästan non stop, genom Rumänien, Ungern, Tjeckien och Tyskland.

– Vi som alltid drömt om att bila genom Europa. Nu gjorde vi det, reste genom många vackra städer och platser längs vägen, men vi kände

ingenting. Det var helt tomt inuti. Vi ville inte ens se ut genom bilrutorna, klarade inte av att se det vackra. Det var en fruktansvärd resa.

Svetlanas svenska vänner bor utanför Göteborg och väntade på dem. Efter en veckas bilresa kom de fram till vad de kallar "Tomtehuset".

– Det var som att komma till en saga. Det såg ut som tomtens hus i Lappland, ett rött trähus med vita knutar. Vi kunde andas ut, och vi fick så mycket kärlek av våra svenska vänner.

Nästan genast började Svetlana studera svenska. Idag har hon jobb som studiehandledare på Språkcentrum i Göteborg, och hjälper ukrainska barn att komma in i den svenska skolan. Vi kan hålla större delen av vårt samtal på svenska. Men det har inte varit lätt. Det är tufft för barnen att börja svensk skola och Svetlana har haft mycket ångest över att hon lämnade Ukraina.

– Jag har känt mig som en svikare. Men så fick jag ett mejl från en kompis som är soldat. Han är mitt i frontlinjen, strider varje dag. Han skrev till mig att jag inte skulle känna skuld för att jag flydde. Att jag ska leva mitt liv fullt ut och inte sitta apatisk och vänta på att kriget ska ta slut. Att han – som är mitt i helvetet – skrev det till mig, det betydde så mycket. Han ville att jag skulle göra det bästa jag kan åt situationen och hjälpa till med det jag kan från Sverige. Så det försöker jag göra nu.

Efter åtta månader som inneboende hos sina svenska vänner behövde Svetlana och barnen hitta något eget. Det blev för trångt i tomtehuset när också Svetlanas mamma Tatiana lyckades fly från Odessa och anslöt i Sverige. Familjen fick plats på Toftaåsens anvisningsboende.

– Här känns det som att bo i en jättestor familj. Vi har våra egna rum men kan umgås med de andra när vi vill. Personalen är så hjälpsam, de är som en enda stor kram. Du behöver aldrig känna dig ensam eller vilse här. Och vi träffar fortfarande våra svenska vänner varje lördag och äter middag ihop.

Foto: Ola Kjelbye

Tatiana, Svetlana och Yehor trivs på Toftaåsen.

Svetlana vet inte om, eller när, hon kommer att återvända.

– Jag planerar inte för framtiden. Men efter kriget kan jag hjälpa till att bygga upp Ukraina, särskilt skolverksamheten som jag lär mig mycket om här i Sverige genom jobbet. Ni har många bra saker i den svenska skolan som vi kan ta inspiration av i Ukraina. Simundervisning på skoltid till exempel, det har vi inte i Ukraina. Och hur ni arbetar med barn med funktionsvariationer. Det är inte bara byggnader som rasar i krig. Även människor rasar samman, hela samhällsuppbyggnaden. Vi kommer att behöva lära oss på nytt hur vi ska leva, när kriget äntligen tar slut.

Att tvingas fly sitt hemland sätter djupa spår. Svetlana försöker att tänka positivt, och följa rådet från hennes vän vid fronten.

– Jag försöker glädjas åt det lilla. Att våren är på väg, att barnen får nya vänner. Vi försöker leva ett så normalt liv det går. Min man får skydda vårt land, jag får skydda våra barn. Det är våra mål just nu.

*”Jag försöker glädjas åt
det lilla. Att våren är på väg,
att barnen får nya vänner.”*

Svetlana Norets, boende på Toftaåsen

”Kriget ändrade allt”

Irina hjälper sina landsmän hitta hem i Sverige

Irina Fjeldstad, samordnare för Reningsborgs boenden för ukrainska flyktingar, har själv bott många år i Kiev. Som uppvuxen i olika delar av Sovjetunionen, diplomatutbildad med toppjobb inom olika branscher i Ukraina, Ryssland och Norge, därefter språklärare, reseledare och yogainstruktör i Sverige, har hon hunnit vara med om mer än de flesta.

När kriget bröt ut i hennes forna hemland 2022 fick hennes liv ytterligare en ny riktning.

Reningsborg har drivit fyra mindre boenden med 55 platser för ukrainska flyktingar. Som samordnare för boendeverksamheten anställdes Irina Fjeldstad, och hennes bakgrund gjorde att hon passade perfekt i rollen. Hon förstår språket och känner väl till Ukraina, men är också väletablerad i Sverige och kan vara kontaktperson gentemot myndigheter och en guide in i det svenska samhället.

Irina växte mestadels upp i Moldavien, men familjen flyttade runt och bodde på många olika platser i dåvarande Sovjetunionen.

– När jag blev äldre flyttade jag till Kiev för att studera Internationella relationer, som enda kvinna i min årskurs. Min dröm då var att bli diplomat i Sverige. Jag blev klar med mina studier

1988 och hade då egen familj, men kort därefter kollapsade Sovjetunionen och allt blev kaos.

I stället för diplomattjänst fick Irina ett toppjobb inom den internationella företagssektorn och efter många yrkesverksamma år i flera olika länder hamnade hon i Göteborg och kom i kontakt med Reningsborg.

När kriget i Ukraina bröt ut bodde Irinas mamma kvar i Kiev. Hon lyckades få sin mamma

”Här blir alla sedda och lyssnade på, det gör något med atmosfären och de människor som finns här”

Irina Fjeldstad, samordnare Reningsborg

till Sverige och en tid därefter sökte hon jobbet som samordnare på Reningsborg.

– Kriget ändrade allt och jag är glad att jag hamnade på Reningsborg och får bidra med mina erfarenheter till de flyktingar som kommer hit.

– De som kommer hit vet inte hur det svenska samhället fungerar. Hur bokar man en läkartid, hur skaffar man ett bank-id, hur söker man jobb? Där får jag vara en länk gentemot myndigheter och sjukvård.

Som samordnare är Irinas främsta uppgift att finnas till för de boende.

– De som kommer hit vet inte hur det svenska samhället fungerar. Hur bokar man en läkartid, hur skaffar man ett bank-id, hur söker man jobb? Där får jag vara en länk gentemot myndigheter och sjukvård. Sen uppstår det givetvis en del konflikter som behöver hanteras. Det finns mycket som är nytt när man kommer till ett nytt land! Samtidigt är stressen och sorgen såklart stor över det som sker och hur man ska hantera alla nyheter man får hemifrån. Jag har ofta fått vara ett lyssnande öra. Det kan vara svårt

ibland, det rör upp mycket känslor i mig, men det är viktigt att vara professionell och inte låta mina egna känslor styra.

Irina har ett starkt engagemang i allt hon gör. Hennes utbildning till språklärare var en stor tillgång i de boendes språkträning för att lära sig svenska och engelska. Flera av dem gjorde också praktik på Reningsborgs second-handbutik för att få ett sammanhang, gemenskap och möjlighet att träna svenska.

– Både de boende och jag har trivts på Reningsborg. Här blir alla sedda och lyssnade på, det gör något med atmosfären och de människor som finns här, säger Irina.

Hjärterum – en fristad hos privatpersoner

Hjärterum är ett projekt inom Räddningsmissionen som verkar för att minska hemlösheten i Göteborg. Hjärterum hyr boendeytor av privatpersoner och fastighetsägare som sedan hyrs ut till personer som befinner sig i strukturell hemlöshet. Sedan invasionen av Ukraina arbetar verksamheten främst med att hitta boendelösningar som är avsedda för ukrainare som blivit anvisade till Göteborgs kommun.

Arash Mansouri är verksamhetschef för Hjärterum:

– Vi har kunnat ställa om snabbt och möta dessa individer och vara bryggan mellan civilsamhället och kommunen. Modellen är flexibel och de finns mycket boytor att ta vara på i staden. En vinst är också att integrationen blir bättre.

Räddningsmissionen har matchat familjer till olika boende utifrån deras behov.

Sabine von Borgstede i Västra Frölunda är en av alla privatpersoner som öppnat sin dörr.

– Det kunde ju ha varit jag som hade förlorat allt. Under våningen står bara tom efter att barnen flyttat ut, det är klart att de ska bo där, säger hon.

– Har man klarat av fem barn så klarar man det här. Det blir inte så mycket mer. De äter betydligt mindre än fem söner, säger hon och drar på smilbanden.

Det dröjde inte länge efter att hon hade anmält sitt intresse hos Hjärterum tills hon fick ett första samtal och efter bara några veckor ringde Räddningsmissionen och sa att det kommer en familj till dig nu i veckan.

– Jag tänkte bara "Gud va kul"! Vi fick ta ledigt från jobbet och köpa in prylar för att göra det hemtrevligt. När vi väl fick

Foto: Sandra Malmtoft

Det kunde ju ha varit jag som hade förlorat allt” Sabine von Borgstede hyrde ut rum till ukrainska flyktingar.

tummen ur gick det fort att göra i ordning därnere. Några dagar senare stod Olena och hennes barn på uppfarten till huset.

– De var bleka och trötta, man såg sorgen i ögonen. Men det blev en kram direkt, säger Sabine.

Familjen hyr en trerummare med egen ingång i markplan.

– Rummet påminner om mitt rum i Kiev, så jag känner mig verkligen som hemma här, förklarar dottern Tetiana.

En korridor leder bort till köket, som är kombinerat med duschrum. Bastun har fått bli skafferier, och bredvid kylan står en provisorisk platta för att laga mat. Varorna i kylskåpet vittnar om att fler än en kultur huserar här. Svenska köttbullar delar plats med ukrainsk fiskgratäng och ”borsjtj” – rödbets-soppa – på samma hyllplan.

I det nya hemmet finns det gott om hjärterum – familjerna har gjort flera saker tillsammans. Golf, gymmet eller kulturaktiviteter.

– Det finns de som bor i våningssängar i sovsalar och vi får bo här – vi är enormt tacksamma. Och för allt som vi får av Sabine, hon är väldigt generös, förklarar Olena

Foto: Sandra Malmtoft

Jobbstart Ukraina gav jobb och framtidstro

Över 75 nyanlända ukrainska flyktingar fick jobb och ytterligare drygt 250 fick hjälp med att översätta cv, lära sig om svensk arbetsmarknad och komma i gång med studier genom projekt Jobbstart Ukraina.

Skyddsvärnet arbetade individbaserat genom vägledning, tolkning, hjälp med samhällsorientering, skrivning av CV, hjälp med boendelösningar och kontakt med arbetsgivare.

En erfaren rekryterare anställdes med stort kunnande inom matchning och rekrytering och som dessutom talar ryska och ukrainska. Projektet fick också mycket god hjälp av tre professionella rekryterare med lång erfarenhet från näringslivet.

Intresset för projektet var stort redan från start, både från nyanlända ukrainare och från näringslivet. Deltagare kom från hela Göteborgsområdet, och ibland från orter en bra bit utanför Göteborg.

Under 2022 fick 41 personer anställningar via projektet, de flesta tillsvidareanställningar. Många fick jobb inom hotell- och restaurangbranschen, men vi rekryterade också till it-företag, byggbolag, fastighetsbolag och städföretag. En av dem som fick jobb är Lisa, som du kan läsa om här nedan.

Projektet finansierades till en början med hjälp av Sättila Foundation, en stiftelse som stödjer organisationer som främjar demokrati och yttrandefrihet och bekämpar fattigdom, utanförskap och förtryck.

Projektet övergick under 2023 till ett ESF Care-projekt, och när det avslutades i september hade ytterligare ett trettiotal deltagare fått jobb och flera börjat studera. Dessutom fanns mycket lärdomar kvar som gjorde att personalen på våra boenden kunde fortsätta att arbeta aktivt med jobbmatchning även när projektet avslutades.

”Jag fick fast anställning efter ett halvår”

– När jag först kom till Sverige var det svårt, för jag kunde varken engelska eller svenska. Men genom mitt boende kom jag i kontakt med Sandra på Jobbstart Ukraina, och hon kunde prata ryska och ukrainska. Hon hjälpte mig att få ett jobb som trafik-koordinator vid bygget av Västlänken. Många lastbilschaufförer som jobbar på bygget kommer från Polen och dem kunde jag prata med, vilket hjälpte mig att få jobbet. Efter ett halvår fick jag en fast anställning, och nu har jag både lärt mig engelska och lite svenska! Jag trivs bra på jobbet och har jättefina kollegor, men jag saknar också mitt gamla liv i Ukraina.

Foto: Louise Bergman

Enkät i boendena

En enkätundersökning på boendena hösten 2024 visar att 43 procent av de som räknas som arbetsföra vuxna arbetade och nästan lika många studerade. Nästan samtliga barn och ungdomar gick i skolan. Vid tillfället för enkäten bodde 841 personer inom IOP:t.

Arbete

43 procent av de boende i arbetsför ålder* arbetade hösten 2024. Andelen män var fler än andelen kvinnor.

	Antal arbetsföra vuxna	Antal arbetsföra vuxna i arbete
Män	196 st	96 st (49 %)
Kvinnor	305 st	117 st (38 %)
Totalt	501 st	213 st (43 %)

**Arbetsför ålder enligt svensk praxis: 20-64 år. Med arbetsför menas de som har förutsättningar att ta ett arbete. Sjukskrivna, ålderspensionärer och de som av någon annan anledning inte kan arbeta.*

Studier

40 procent av de boende i arbetsför ålder studerade hösten 2024. Andelen kvinnor var fler än andelen män. Personer som både studerade och arbetade förekommer i båda tabellerna.

	Antal arbetsföra vuxna	Antal arbetsföra vuxna i studier (minst 20 timmar i veckan)
Män	196 st	63 st (32 %)
Kvinnor	305 st	137 st (45 %)
Totalt	501 st	200 st (40 %)

Nästan samtliga unga mellan 6 och 15 år gick i svensk skola. Av dem läste en del även i Ukrainsk skola. Samtliga i gymnasieålder gick i svenskt gymnasium.

	Antal unga (6–15)	Antal unga (6–15) år i svensk skola
Pojkar	68 st	68 st (100 %)
Flickor	62 st	60 st (97 %)
Totalt	130 st	128 st (98 %)

Källa: En enkätundersökning gjordes även våren 2024. En tydlig förändring sedan den undersökningen är att fler kommit i arbete. Men samtidigt har andelen i arbete minskat. Det tyder på att fler av dem som kommit på senare tid inte är i arbetsför ålder eller har samma förutsättningar att komma i arbete. Det överensstämmer med organisationernas bild av mottagandet.

Systrar på flykt från Ukraina fick praktik nära sitt boende

Systrarna Olena och Natalia flydde från staden Charkiv i Ukraina. Deras stad ligger i nordöstra Ukraina och bombades hårt. Det fanns inget annat val än att lämna landet. Efter ett par månaders vistelse i Polen hamnade de i Sverige och så småningom i Göteborg på Reningsborgs boende i västra Frölunda där de så småningom började praktisera på secondhandbutiken.

– Vi hann inte tänka utan bara flydde, berättar Olena. Vi trodde in i det längsta att det inte skulle bli krig för vi kände oss som samma folkslag. Från en dag till en annan blev våra vänner våra fiender.

– Vi var i chock, säger Natalia. Raketerna fortsatte komma och bombade sönder vår stad, det tog aldrig slut. Vi förstod att om vi valde att stanna skulle vi dö.

Familjen, systrarna, deras mamma samt Elenas tolvårige son, flydde tillsammans. De visste ingenting om Sverige mer än att det var ett högteknologiskt rikt land och de tänkte att det landet kommer Ryssland inte att kunna invadera. De kände att här i Sverige kunde de vara skyddade och säkra. Nu bor de alldeles nära Reningsborg och promenerar varje dag till secondhandbutiken där de hjälper till som volontärer.

Varorna lär oss kulturen

– Vi tycker det är väldigt roligt att jobba i butiken, säger systrarna. Vi gör många olika saker här och vi känner att vi behövs. Det är viktigt för oss. Olena och Natalia har ett lite annorlunda sätt att se på varorna som kommer till butiken. Prylarna berättar en historia om Sverige och svenskarna.

”Alla olika varor från svenskarnas hem ger oss en bild av Sverige och vi lär oss om landets kultur.”

Olena, volontär på Reningsborgs secondhandbutik

Foto: Niklas Lindberg

Syskonen Olena Natalia flydde tillsammans med sin mamma och Olenas son.

Foto: Niklas Lindberg

– Det är så intressant med secondhand, säger Olena. Alla olika varor från svenskarnas hem ger oss en bild av Sverige och vi lär oss om landets kultur. Det är spännande.

De lär sig också om Sverige genom att promenera och fotografera. I början gick de långa sträckor över hela staden och lärde på så sätt känna omgivningarna. Med stor entusiasm visar de foton de tagit under sina långpromenader och från närområdet alldeles runt knuten från Reningsborg. De tycker det är så vackert med bergen, stenarna, havet och solnedgången över Välen. Tack vare sitt volontärjobb på Reningsborg lär de sig svenska lite i taget. I början tyckte de att allt lät som en klump av konstiga ord, men nu känner de igen den svenska talmelodin och förstår en hel del. På nätet lär de sig engelska.

– Vi tycker om det svenska språket, säger Olena. Det var väldigt svårt i början, men alla

här är så tålmodiga och hjälper oss att förstå. Vi möter så mycket vänlighet här.

De tycker att människorna i Sverige är annorlunda jämfört med Ukraina. Svenskarna har ju ett rykte om sig att vara svåra att lära känna. Det håller inte systrarna alls med om.

– Människor här i Sverige är vänliga, menar Olena. De har andra ögonuttryck och är mindre kritiska och mer snälla.

Både Natalia och Olena skrattar ofta under vårt samtal och det är lätt att glömma vad de går igenom och den oro de bär på varje dag över vad som ska hända med deras familj och hur framtiden kommer se ut. De vill tillbaka till Ukraina, men vet inte när det kan bli verklighet.

– Reningsborg betyder lugn och trygghet för oss, säger Olena. Här känner vi oss behövda. Detta är inte vårt hem, men det betyder mycket att vara nära människor som vi vet kan hjälpa och som alltid finns där för oss.

"När jag är på jobbet tänker jag inte på kriget" säger Kristina som arbetar på ett boende för personer med kognitiv sjukdom.

De förstår varandra utan ord

Ett samtal vid postfacken ledde till att Viktoriia från Odessa fick anställning på boendet för personer med kognitiv sjukdom som ligger vägg i vägg med hennes lägenhet på Bräcke diakoni. I dag är de tre kvinnor från Ukraina som genom sitt arbete sprider glädje och hjälper de boende med praktiska saker.

Kristina går försiktigt in till en av kvinnorna som bor på Västergården. Hon sitter i sin säng och spelar gitarr. Hon upprepar två ord om och om igen. Några av de få ord som

"Även dem som vi kan ha svårt att kommunicera med har ni fått fin kontakt med"

Marie Fredsdotter,
verksamhetschef på Västergården.

hon använder mest. Kristina ler varmt och går fram och lägger handen på hennes axel. Slänger en blick på tv:n som står på ganska högt, men den verkar inte störa den spelande kvinnan nämnvärt. Hon spelar vidare och börjar sjunga.

– Många som bor här har utmaningar med sin kommunikation men vi upplever att ni förstår dem väldigt bra. Även dem som vi i personalen kan ha svårt att kommunicera med har ni fått fin kontakt med, säger Marie Fredsdotter, som är verksamhetschef på Västergården.

Hon, Kristina och två kvinnor till från Ukraina har samlats tillsammans med Inna Podroyko Petersson som är samordnare för boendet där de bor för att berätta hur det är att jobba på boendet.

Hjälper till med frukost

Kristina berättar att hon ofta serverar frukost till de boende och har lärt sig hur var och en vill ha sin frukost. Vad de vill äta, hur den ska dukas upp och var de vill sitta. De svenska medarbetarna på boendet har satt lappar med svenska ord på olika möbler för att underlätta för Kristina och hennes tvillingsyster Carina.

– De är så snälla, konstaterar hon.

Viktoriia är den som jobbat längst, hela 6 månader, medan de andra började i oktober.

– Skriv att jag är tacksam och älskar mitt jobb, säger Viktoriia och ler stort.

Hon säger det på svenska. Sedan hon påbörjade jobba har hon gjort stora framsteg med det för henne ganska märkliga språket. På fritiden tolkar hennes dotter Vlasta, som läser i svensk skola.

– Jag pratar och pratar och lär mig nya ord varje dag, säger Viktoriia som även själv läser svenska när hon inte jobbar.

Viktoriia som tidigare jobbat inom sjukvården älskar sitt jobb på Bräckes vård och omsorgs-boende för yngre med kognitiv sjukdom där hon först hade ett nystartsjobb och numera är anställd.

Viktoriia har en bakgrund inom psykiatri och geriatrik. Men i Ukraina ligger stort fokus på akuta situationer. Därför har samordnaren Inna, försett henne med litteratur om demensvård i Sverige och olika kognitiva sjukdomar. Inna har själv arbetat som sjuksköterska inom demensvården i Ukraina.

Marie berättar om hur hon träffade Inna och Viktoriia när de hämtade posten en kväll och började prata. De pratade om allt möjligt och till sist så sa Marie; men varför börjar du inte jobba hos oss Viktoriia?

– Jag minns hur du lyste upp och ville börja redan dagen därpå, skrattar Marie.

Riktigt så lätt visade det sig inte vara, men efter några månaders väntan och inskriven på arbetsförmedlingen fick Viktoriia rätt till nystartsjobb.

Mötesplats Ukraina blev en central samlingsplats

Göteborgs Stadsmission drev boende för ukrainare samt en välbesökt mötesplats som erbjöd stöd och vägledning för ukrainska flyktingar. Varje dag serverades varm lunch och det fanns både rysk- och ukrainsktalande personal på plats. En stor del av verksamheten fokuserade på att stötta och guida besökarna ut på den svenska arbetsmarknaden.

Mötesplatsen blev en naturlig knypunkt för många ukrainare som bodde på boenden runt om i stan. Här fick nyanlända hjälp att skriva CV och söka jobb, stöd i att ta kontakt med arbetsgivare eller praktikplatser, språkträning, rådgivning och samhällsvägledning både individuellt och i storgrupp. Det ordnades också sommarläger, hälsofrämjande aktiviteter och besök på Liseberg och Universeum. Totalt serverades över 52 000 måltider på mötesplatsen och 116 nyanlända ukrainare fick sitt första jobb i Sverige. Förskoleläraren Ohla är en dem.

– Språkbarriären har varit den största utmaningen med att få ett jobb. Jag är väldigt

Foto: Louise Benzow

Besökare på Mötesplats Ukraina får stöd och hjälp att etablera sig i Sverige och komma in på den svenska arbetsmarknaden.

tacksam för det stöd jag har fått från Göteborgs Stadsmission som hjälpte mig med att skriva mitt CV och att hitta ett jobb. Dom hjälpte mig också med översättning under intervjun och med att betala en Västtrafikbiljett. Jag uppskattar verkligen denna hjälp.

Ohla fick jobb som förskoleassistent på en förskola i Lerum där Karin Widegren är rektor.

Sommarfest – en aktivitet bland många

För att sprida lite glädje och sommarkänsla så anordnade Göteborgs Stadsmission, tillsammans med Skyddsvärnet, Räddningsmissionen, Bräcke Diakoni och Reningsborg en sommarfest för ukrainarna. Det var till en början en skral uppslutning på grund av de mycket mörka molnen på himlen, men vädret vände och solen kikade fram och i slutändan anslöt cirka 150 personer. Det var glada miner, och efter att alla hade ätit sig mätta spelades det brännboll, krocket, kubb, fotboll och frisbee. Det blev även fiskdamm med godispåse för de lite mindre. Tillsammans fick vi en riktig fin somardag!

”Jag kan varmt rekommendera andra inom förskoleverksamhet att anställa medarbetare från Ukraina.”

Karin Widegren, rektor

Hon tycker att det fungerat väldigt bra trots att språket kan vara en utmaning. Under 2024 anställde hon tre personer från Ukraina genom samarbete med Göteborgs Stadsmission och Arbetsförmedlingen.

– Jag kan varmt rekommendera andra inom förskoleverksamhet att anställa medarbetare från Ukraina. Då vi inte kan kommunicera fullt ut på svenska så har det vi i förskolan kallar ”hundraspråkighet” fått ta den största platsen. Det innebär att vi använder kroppsspråk, lek, miljöer och material på alla sätt vår fantasi förmår och det ger både barn, pedagoger och föräldrar meningsfulla erfarenheter. För Ohla blev jobbet en möjlighet till en nystart i Sverige.

– Jobbet gör att jag känner stabilitet, och det känns bra att kunna betala skatt och inte använda ekonomiskt bistånd. Det har hjälpt mig att känna mig komplett och kunna förbättra mitt liv.

Jobbprojekt Mötesplats Ukraina rustade och stöttade deltagare att närma sig arbetsmarknaden.

Göteborgs Stadsmission blev beviljade medel för att utveckla verksamheten på Mötesplats Ukraina med hjälp av två olika ESF-projekt*. Utifrån de båda projektens goda resultat fortsatte Göteborgs Stadsmission, med hjälp av gåvofinansierade medel, att bedriva en arbetsinriktad verksamhet fram till Mötesplats Ukraina stängde i december 2024.

”Vi har kunnat erbjuda ett mänskligt möte för varje besökare som kommer till oss. Just den personliga kontakten har varit väldigt tillitsskapande och har underlättat och förebyggt problematik i allt arbete som kommer därefter med att erbjuda individanpassat stöd”, säger Alexander Walker, enhetschef, Göteborgs Stadsmission.

Verksamheten erbjöd olika former av stöd för att etablera sig i Sverige och nå in på den svenska arbetsmarknaden. Vi anpassade ständigt mötesplatsens utbud och insatser efter de behov och frågor som besökarna hade.

Under projektet erbjöd vi:

- Stöttning med att skriva CV och ansökningshandlingar
- Möjlighet att boka tid för individuell rådgivning med vår personal
- Stöd i att ta kontakt och samtala med arbetsgivare
- Tips och rådgivning för att öka chanserna till att få ett jobb
- Rådgivning i samband med praktik hos en arbetsgivare samt stöttning med praktikavtal och försäkring
- Möjlighet att träna svenska samtidigt som man utför enklare arbetsuppgifter
- Hjälp med myndighetskontakter
- Språkträning och språkträningsutflykter

*ESF, Europeiska socialfonden.

Att baka pepparkakshus tillsammans var en uppskattad aktivitet inom Hopp och Kraft. Oksana, hennes dotter Darya och Oksanas mamma Svitlana deltog alla i projektet.

Projekt Hopp och Kraft – gemensamt mervärde för bättre hälsa

Under hösten 2023 startade Hopp och Kraft, ett projekt för att främja hälsan hos de ukrainska flyktingar som hade svårast att komma till rätta i Sverige.

Vi kunde se att de flesta boende kommit i gång med arbete och studier, deltog i aktiviteter och mådde ganska bra, men det fanns också en stor grupp som mådde väldigt dåligt. Projektet inleddes för att ge extra stöd till den gruppen.

– De hade svårt att komma utanför huset. En del av dem oroade sig mycket för framtiden, hade svårt att sova och kände att de inte har något sammanhang. Vi ville hjälpa dem att

bryta de mönstren och öka deras framtids- tro, säger Ragnhild Ekelund, enhetschef för anvisningsboende i socialförvaltningen Sydväst.

Projektet finansierades av Länsstyrelsens TIA-medel (Tidiga insatser för asylsökande), och drevs gemensamt av Skyddsvärnet och Göteborgs Stad men med samtliga organisationer inom IOP:t som samverkanspartners. Tre aktivitetskoordinatorer arbetade i projektet som vände sig till samtliga boenden inom Göteborg. Deras uppgift var att skapa relationer och ge deltagarna ett socialt sammanhang

Foto: Martina Lijedahl

Bräcke diakoni hade ett lokalt hälsoteam som spelade en stor och viktig roll initialt i mottagandet och reste runt mellan olika boenden och hjälpte flyktingarna. **Hallå där Sandra Josefsson, dåvarande verksamhetschef Bräcke mobilt hälsoteam**

Vad spelade ni för roll i mottagandet?

– Vi gjorde hälsoundersökningar på plats på boendena innan vårdcentralen kunde ta emot och när de inte hade möjlighet. Vi gjorde även vaccinationsplanering för barn som vi sedan skickade vidare till BVC och skolsköterska. Dessutom erbjöd vi alla vaccin mot covid-19 och vaccinerade dem som önskade det.

Hur upplevde ni besöken?

– Vi kändes oss alla väldigt välkomna. Det var uppskattat att vi kom ut till dem och att de inte behövde komma till oss.

Vad kunde ni mer hjälpa till med?

– Vi kunde svara på frågor, vara en guide till det svenska hälsosystemet, hjälpa till att tolka journaler, se till att de fick rätt medicin och behandling. Det fanns allt från diabetiker till cancersjuka. De flesta hade kanske bara fått med sig medicin för en vecka. – Det var en fördel att vi har vana att föra journaler för personer som inte har svenskt personnummer. I ett senare skede av mottagandet var vi framför allt ett bollplank för organisationerna som kunde ringa oss i specifika ärenden för vägledning och vi kunde dela med oss om våra erfarenheter.

Vad skulle du säga var den största fördelen med att ni var inkopplade?

– Snabbheten. Vi var med redan från dag ett och det brukar vara en utmaning att organisera hälso- och sjukvård så snabbt.

genom lotsa och motivera de boende till aktiviteter på till exempel bibliotek, hälsotek, integrationscentrum, öppna förskolor och inom föreningslivet.

Tillsammans med deltagarna och utefter deras önskemål skapade de också egna aktiviteter. Bland annat hölls informationsmöten med fokus på integration, hälsofrämjande aktiviteter i samarbete med Röda Korset och Flyktingmedicinska mottagningen, kulturaktiviteter med besök på museum, konstgallerier, teater och opera och sociala aktiviteter som biblioteksbesök, stadsvandringar och studiebesök på andra organisationer och föreningar. Det hölls också flera kreativa kvällar och hantverksworkshops. Projektet har också ordnat resor till Ullared, gratis inträde till Lundbybadet och anordnat möten med Nationella trafiksäkerhetsförbundet (NTF).

– För många var projektet början på något nytt, ett sätt att kliva utanför sin komfort zone. Tillsammans med oss övervann deltagarna sin rädsla, många vågade till exempel börja studera svenska. För en del var våra aktiviteter det enda som gjorde vardagen lite roligare. I slutet av projektet var deltagarna mer avslappnade och öppna för sociala kontakter och många hade hittat nya vänner, säger Iaroslava Rudich, en av aktivitetskoordinatorerna.

Under 2024 deltog över 160 personer i projektet. Utflykter och kreativa kvällar var de mest besökta aktiviteterna med cirka 40–50

Hopp och Kraft anordnade många kreativa aktiviteter. I april besöktes utställningen UA Soul, Ukrainian Art i Sweden.

Foto: Iaroslava Rudich

deltagare per gång. Lärdomar från projektet är att den personliga kontakten med koordinatörerna varit viktig för deltagarna. Samarbetet mellan koordinatörerna och bovärdarna på de olika boendena har också varit central. Det har varit bra att ha en kombination av ukrainsktalande och svensktalande personal och en stor fördel att alla i projektet tidigare hade arbetat på anvisningsboenden.

Tillgången till projektet har ökat personers samhörighet både till staden, övriga svenskar och framför allt till varandra. Enkäter visar att

den egenupplevda hälsan ökade bland deltagarna. De kände sig gladare och friskare och uppgav att de har fått ett större socialt sammanhang.

– Vi som koordinatörer måste vara både tålmodiga och flexibla. Det handlar inte bara om att planera möten, utan om att bygga relationer. Det tar tid att lära känna nya människor och skapa förtroende. Det är viktigt att lyssna på vad deltagarna har att säga och försöka möta deras behov, även om det bara handlar om att prata och bli hörd, säger Iaroslava Rudich.

Ett mottagande som väckt starka känslor

I takt med att allt fler ukrainare slussats ut till egna boenden och integrerats i samhället avvecklades i slutet av 2024 flera verksamheter inom IOP:t. Alla medarbetare samlades för att reflektera över mottagandet tillsammans.

Många som arbetat inom partnerskapet har själva en historia som flykting eller har egna rötter i Ukraina. Deras roll har varit att förklara hur det svenska samhället fungerar, hjälpa till med praktiska saker, ta reda på svaret på frågor från de boende, stötta vid besök på Migrationsverket och i vården men också anordna meningsfulla aktiviteter och stötta när det blir tufft.

– Vi har underlättat deras resa, de har haft det så mycket lättare än vad vi hade det, det finns information på ukrainska, fler kurser på SFI, men ibland tänker jag på när jag återvände hem efter ett halvår här. Det var till samma hus med samma blommor utanför. Så är det inte för dem, säger Iaroslava Rudich, aktivitetskoordinator på Hopp och Kraft och själv uppvuxen i Ukraina.

Att guida sina landsmän, som kan ha förväntningar på hjälp när helst på dygnet och inte alltid är på sitt bästa humör, kan vara tufft. Flera medarbetare har fått jobbet för att de talar ukrainska, men de har liten erfarenhet av socialt arbete och gränssättningen upplever många som svår.

”Det roligaste är att se förvandlingen, den personliga utvecklingen.”

**Sandra Rygaard,
Skyddsvärnet Göteborg**

– Jag stänger av telefonen när jag går hem. På måndagen undrar de varför jag inte svarade och jag får förklara att du skrev på lördag kväll. Jag svarade på måndag när jag var på jobbet igen, säger Iaroslava Rudich. Men även medarbetarna bär på svåra känslor som de kan behöva dela.

– Ibland när jag blir ledsen går jag och knacker på hos en kvinna här och säger. Vi kan gråta tillsammans nu. Jag har tid nu, säger Irina Fjelstad, samordnare.

Samarbetet mellan de olika organisationerna beskrivs som prestigelöst och näst intill sömlöst.

– Vi har alla olika erfarenheter och färdigheter och kompletterar varandra. Det jag inte vet, det vet någon annan. Det är fördelen med ett

nätverk. Vi står alla i samma saker och då är de andra bara ett samtal bort, säger Sandra Rygaard, boendepersonal på Skyddsvärnet och rekryterare i projekt Jobbstart Ukraina.

När frågan om vad de är mest stolta över lyfts visar det sig snart att flera runt bordet snart pratar om samma person. De har alla träffat henne. Irina, 56 år, konditor hemma i Ukraina som här i Sverige fått jobb på en underleverantör till Volvo som bygger stolar.

– Hon hade ingen teknisk erfarenhet, men hon hade en stark vilja, konstaterar Irina Fjeldstad.

– Det roligaste är att se förvandlingen, den personliga utvecklingen. De öppnar sig nu och börjar se på samhället med andra ögon. De frågar vad de kan göra, inte bara här och nu utan planerar framåt, säger Sandra Rygaard.

Foto: Martina Liljedahl

Ylia Yushkova, Irinia Fjeldstad, Sandra Rygaard, och Iaroslava Rudich delar sina erfarenheter och minnen från arbetet inom IOP:t.

Gemensamt lärande

Det gemensamma lärandet är något som lyfts av alla inblandade som en viktig pusselbit i samverkan. Alla parter har löpande frikostigt delat med sig av sin kunskap och erfarenheter i olika sammanhang, men det har också hållits utbildningar för personer som samordnat och ansvarat för mottagandet. De flesta har Göteborgs Stad stått för men även de idéburna har bidragit med sin expertis.

Några exempel på utbildningar:

- ▮ LAB, låg affektivt bemötande (Göteborgs Stad)
- ▮ Konflikthantering (Göteborgs Stadsmission)
- ▮ Våld i nära relation och trafficking (Göteborgs Stad)
- ▮ Arbetskraftexploatering (Räddningsmissionen)
- ▮ Empowerment (Bräcke diakoni)
- ▮ Vård och hälsa bland asylsökande (Bräcke diakoni)
- ▮ Ukraina historia, kultur och politik (nationell digital)
- ▮ Orosanmälningar till socialtjänsten (Göteborgs Stad)

Foto: Linn Berbrant

Eugen och Alexandra har spelat och sjungit på avslutsträffen. De bor på ett av boendena och planerar nu båda för en framtid i Sverige. Men några musikerjobb har de inte fått här ännu.

Foto: Martina Lijedahl

Oviss framtid

1000 dagar har gått sedan kriget inleddes i Ukraina när Alexandra och Eugen ställer sig på scenen för att spela för medarbetare som arbetat med flyktingmottagandet i Göteborg. De bor på Reningsborgs boende och har funnit varandra genom musiken. De är båda otroligt tacksamma för att de kommit just hit. De trivs på boendet men vågar inte tala om framtiden.

– Vi har allt vi behöver här, mat, någonstans att bo och vi får lära oss svenska, säger Eugen, som är fåordig om både framtiden och sin bakgrund. Han är 35 år och kommer från Mariupol, staden som bombades sönder i inledningen av kriget 2022.

Han har fått svenskt personnummer och nyligen svenskt bank-id. Något som kommer underlätta mycket för honom när han nu ska bygga sitt liv i Sverige. Hemlandet är inget alternativ.

Alexandra som flydde med sin mamma och sin katt har svårare att finna sig till rätta.

– Det är bra här, men det finns inga jobb för mig som klassiskt skolad musiker. Jag har sökt jobb i två år. Nu städar jag i stället, berättar hon och suckar djupt.

Personalröster från avslutningen:

Foto: Emma Forseth

Inna Shvets, Skyddsvärnet Göteborg: "Det har varit en utmaning att själv komma från Ukraina. Första tiden satt jag bara hemma och grät men sen bestämde jag mig för att försöka hjälpa andra, så jag sökte jobb på Toftåsen. Nu känner jag att jag hjälper både de boende och mig själv."

Mamed Kazimov, Göteborgs Stad: "Jag blev så engagerad och involverad i jobbet, drömde till och med om det på nätterna i början. Jobbet blev en del av livet, och det var svårt att inte ta med det hem. Jag har egen erfarenhet av att komma ny till Sverige. Jag vet hur svårt det är att komma till ett nytt land, inte kunna språket eller ha någon tillhörighet."

Hanna Olofsson, Bräcke diakoni: "En kvinna på ett av våra boenden berörde mig särskilt. När hon skulle flytta till eget boende sa hon: Sverige har öppnat dörrarna för mig två gånger. Först när jag flydde hit och fick skydd. Sen när jag fick en lägenhet. Jag vill verkligen ge tillbaka. Det är så imponerande att hon hade så mycket kraft trots att hon levde på flykt i ett främmande land."

Alena Vanell, Göteborgs Stadsmissions mötesplats:

"Jag är stolt över samarbetet med de andra organisationerna som gjorde att vi kunde hjälpas åt. Trots att personalen har arbetat på olika boenden och haft olika arbetsgivare så har vi varit ett gäng med samma mål, vi har delat erfarenheter och stöttat varandra."

Maria Brodskaya, Stadsmissionens mötesplats: "Alla som flytt har olika saker i bagaget. Det kan vara svårt att aktivera sig, söka jobb eller börja studera, när oron är stor och man bara vill åka hem. Men det är fantastiskt att kunna se hur någons liv förändras och blir bättre."

Pressklipp

IOP:t har uppmärksammats på olika sätt i tidningar, radio och tv. De idéburna organisationerna har också drivit frågan om högre ersättning till de som kommer inom massflyktsdirektivet och fått en debattartikel publicerad i Göteborgs-Posten.

Våren 2024 bjöd Räddningsmissionen och Göteborgs Stadsmission in till ett Samsnack* med temat "Vad händer med de ukrainska flyktingarna?" i samband med att massflyktsdirektivet skulle sluta gälla 2025. Tillsammans med politiker, Migrationsverket, kommunen och civilsamhället diskuterades framtiden för ukrainare i Göteborg och hur de nya förutsättningarna skulle påverka ukrainarnas villkor för utbildning, försörjning och stöd att komma ut i arbete.

Inför att lagen skulle införas samlade mötesplats Ukraina till ett informationsmöte för flyktingar som uppmärksammades av SVT.

Därutöver har IOP:t tagit ett eget initiativ till ett publikt samtal på mötesplatsen Frihamnsdagarna i Göteborg 2023.

För flyktingar som inte har mat inkluderat i sitt boende är dagersättningen 71 kronor, eller 61 kronor för vuxna som delar hushållskostnader. Barn får mellan 37 och 50 kronor. Det är en nivå som inte förändrats sedan 1994, samtidigt som konsumentprisindex ökat med 58 procent, enligt SCB. Och då är inte den senaste tidens dyrtida inflation medräknad, skriver debattören, Rikard Paul Westerlund.

Hela dagersättningen för en ukrainsk flykting äts upp av spårvagnsbiljetten

Debatt • För flyktingar som inte har mat inkluderat i sitt boende är dagersättningen 71 kronor, eller 61 kronor för vuxna som delar hushållskostnader. Barn får mellan 37 och 50 kronor. Det är en nivå som inte förändrats sedan 1994, samtidigt som konsumentprisindex ökat

Debattartikel publicerad i Göteborgs-Posten i mars 2023.

*Samsnack är ett gemensamt initiativ från Göteborgs Stadsmission och Räddningsmissionen där de bjuder in till samtal kring aktuella samhällsfrågor. Syftet med Samsnack är att ge en fördjupad bild och fler perspektiv av en fråga

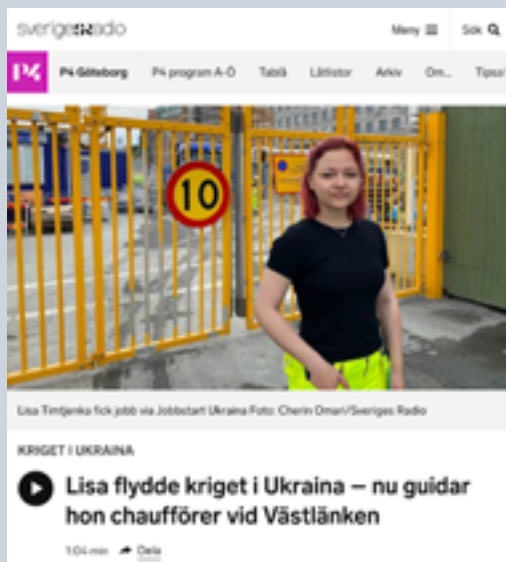
Här är några exempel på pressklipp:

Inna Podroyko Petersson, samordnare på Bräcke diakoni intervjuades när IOP:t hade bildats.

Nyhet om Göteborgs Stads lösning för flyktingmottagande.

Lisa Timtjenka fick jobb via Skyddsvärnets projekt Jobbstart Ukraina och intervjuades i Sveriges Radio P4.

P4 Göteborg rapporterade kring öppningen av tre tillfälliga övernattningsboenden i Göteborg.

Röster från myndigheter

I början av mottagandet uppstod ett behov av att träffas ofta inom partnerskapet för att få koll på alla regeländringar och stämma av läget med alla. Ansvarig i Göteborgs Stad kallade till möten varje torsdag. Möten som bestått genom hela IOP:t. Torsdagsmötena blev snabbt ett begrepp och intresset att vara med på dem spreds till myndigheter som arbetade med mottagandet från Ukraina.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen, som är den myndighet som fördelar flyktingarna till kommunerna, såg snart en vinning med att delta på mötena.

– Som myndighet har vi inte alltid direktkontakt med målgruppen, vi ska stötta kommuner och till viss del civilsamhället som i sin tur gör viktiga insatser för individerna. Intressant vilka frågor som är aktuella, hur hanterar man dem, vad finns för oklarheter och vad fungerar bra, säger Daniel Uddling, utvecklare på enheten för integrationsfrågor.

Han ansvarar för kommunerna i Göteborgsregionen och rapporterar till regeringen om hur mottagandet fungerar.

Daniel Uddling ser IOP Ukraina som ett intressant exempel på samverkan som är i linje med mottagande i andra länder, till exempel Storbritannien och Kanada, där civilsamhällesorganisationer tar ganska stort ansvar i mottagandet.

– UNHCR har tittat på detta. Och i det sammanhanget är det här IOP:t en intressant modell, säger han.

Göteborgsregionens kommunalförbund

Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) Natalja Lipovskaja Nilsson är planeringsledare för Integration och mottagande inom Göteborgsregionen och ansvarar för ett nätverk med 13 kommuner.

Hennes roll är att underlätta processer kring mottagande, identifiera hinder som uppstår på vägen och synliggöra dem för andra myndigheter. Så här säger hon om IOP:t

– Det var en fantastisk kraftsamling. Varje organisation gör ett enastående arbete och har generöst bidragit med sin kunskap och förståelse för frågorna. Det har funnits ett stort mått av flexibilitet och man har arbetat professionellt och

”Det var en fantastisk kraftsamling. Varje organisation gör ett enastående arbete och har generöst bidragit med sin kunskap och förståelse för frågorna.”

Natalja Lipovskaja Nilsson planeringsledare, Integration och mottagande inom Göteborgsregionen

lösningsorienterat där staden har haft en viktig samordnande funktion.

Natalja Lipovskaja Nilsson har varit en återkommande deltagare på de regelbundna mötena inom samverkan, de så kallade torsdagsmötena, där hon främst lyssnat in för att få en lägesbild och se hur staden hanterar flyktingfrågan. Men hon har också själv kunnat bistå med information om vad som gäller just nu och kunnat bära frågor från partnerskapet vidare till andra myndigheter.

Migrationsverket

Även Migrationsverket bjöds in till mötena inför den nya lagen om folkbokföring skulle träda i kraft.

Anna Ingman deltog som teamledare på ankomstenhet 3 på Sagåsen i Källered. En enhet som ansvarar för alla ekonomiska beslut som rör personer från Ukraina som fått uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet. Hon upplevde att alla arbetade tillsammans för flyktingarnas bästa.

– Vi jobbar gemensamt, kommunen, de idéburna, arbetsförmedlingen och andra myndigheter. Det var ett heltäckande samarbete. Jag upplever att vi samlas för den enskilda sökandes skull.

Även för henne har torsdagsmötena varit en bra kanal för att snabbt få ut information. Samtidigt har hon kunnat svara på frågor och

kunnat skapa sig en bild av vilka utmaningar som finns.

– Det jag upplever varit skillnad nu från tidigare mottagande är att med det här flexibla förhållningssättet så har det faktiskt blivit förändring i rutiner så att det blivit bättre för dem som kommer.

Hon tror också att samverkan förtydligat informationen till flyktingarna men även ökat förståelsen för allas olika roller i mottagandeprocessen.

– Veckomötena har varit ypperliga för att lyfta sådana frågor som vad ska vi säga i det här fallet. Ok då säger vi alla samma. Jag tror att förtroendet för landet Sverige höjs.

Enligt Anna Ingman tyder även siffrorna på ett lyckat mottagande i Göteborgsregionen.

Av 2 000 inskrivna personer på Sagåsen sommaren 2024 (inte enbart inom Göteborgs Stad) hade 20 procent börjat tjäna så mycket på sitt arbete att de nu kan betala själva för sitt boende.

När de ska beskriva vilka utmaningar de ser med den här typen av samverkan nämner de:

- gränsdragningen mellan engagemang och profession när personer från det egna landet och kulturen arbetar närmast flyktingarna
- hur man från staden ska hantera frågan om många organisationer visar intresse för IOP
- en förändring av flyktingpolitiken som skulle göra det svårare att arbeta på det här framgångsrika sättet.

Avslutande reflektion

Efter två års mottagande av flyktingar från Ukraina släppte Röda Korset en rapport där man pekade på brister som otillräcklig dagsersättning, stöd i avsaknad av personnummer, hjälp till vård, otrygghet i samband med boende. Alla dessa behov har Göteborgs Stad och organisationerna inom IOP:t kunnat möta genom samverkan. Helene Mellström är direktor på Bräcke diakoni och tog initiativ till samverkan bara några veckor efter det att kriget brutit ut.

– När man samarbetar så här blir det så bra för dem vi finns till för. Ingen har allt själv, men när man samlar sina gemensamma resurser får man en helt annan utväxling. I tidigt skede kunde vi se till att barn kom i skola och att familjerna fick det de behövde för dagen i form av kläder, skor, mat och sociala kontakter och en tidig integration, säger hon.

Foto: Josefina Norman

Helene Mellström,
direktor på Bräcke diakoni

Foto: Malin Wändahl Högberg

Annika Ljungh, förvaltnings-
direktör, Göteborg Stad

Har du något råd till andra kommuner och organisationer som vill jobba så här?

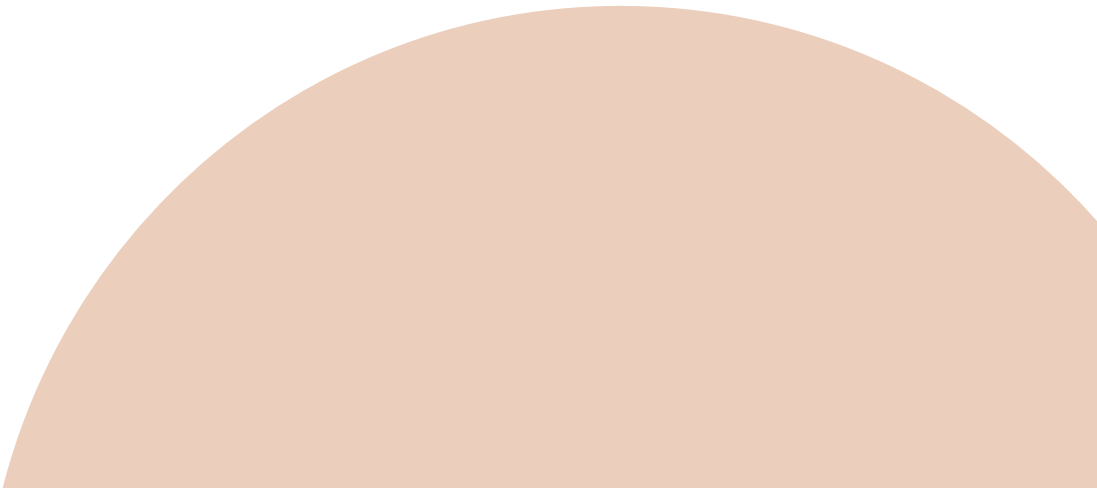
– Det kan vara bra att känna varandra innan saker händer. Sedan är det viktigt att man går in prestigelöst och tittar på vem kan bidra med vad.

Annika Ljungh, förvaltningsdirektör i socialförvaltning Sydväst i Göteborg Stad, lyfter även hon transparensen i samarbetet och det gemensamma fokuset på lösningar.

– När jag ser tillbaka på de här åren är jag så stolt och glad över vad vi gjort tillsammans. För mig blev det tidigt tydligt att vi har olika styrkor och genom IOP så nyttjar vi dessa styrkor tillsammans för största möjliga effekt för dem vi är till för. Som exempel har idéburna organisationer ett annat kontaktnät och lättare att mobilisera och omhänderta allmänhetens engagemang. Vi i kommunen har en soliditet och byråkrati som gör oss till en pålitlig samarbetspart, men vi kan inte vara lika snabba.

Kommunen har i samverkan tvingats tänka utan för de vanliga ramarna för kommunal förvaltning.

– Vi har varit nyfikna, transparenta och lösningsfokuserade i vårt samarbete. Det har varit oerhört roligt och lärorikt och dessutom lagt en fin grund för fortsatta samarbeten, säger Annika Ljungh.

Vi gör det bäst tillsammans

Ett unikt idéburet offentligt partnerskap (IOP) för
mottagande av ukrainska flyktingar mellan Göteborgs Stad
och fem idéburna organisationer 2022–2024